

DEN NORSKE KIRKE

Velkommen til introduksjonskurs for nye menighetsråd

Max 10 min muntlig inndelingsdel v/lokal kursholder:

Manuspunkter:

- Velkommen; presentasjon av kurs, innledere og program.
- Eventuelt enkelt liturgisk innledning/hilsen ved biskop eller prost.
- Presentasjon av deltakere gruppevis – hvert menighetsråd kan reise seg samlet

NB! Dersom en velger å la alle deltakere presentere seg enkeltvis, må dette tidsberegnes som tillegg til dette programmet, som har en samlet tidsramme på 3 timer, inkl innledning, pauser underveis, lokal del og avslutning.

PROGRAM

- DEL 1 Historie og utvikling
- DEL 2 Rådets oppgaver; rolle og ansvar
- DEL 3 Rollen som rådsmedlem
- DEL 4 Arbeidet i rådet
- DEL 5 Sammen for soknet
- DEL 6 Biskop og bispedømme
- LOKAL DEL
- DEL 7 Lokalt i det nasjonale

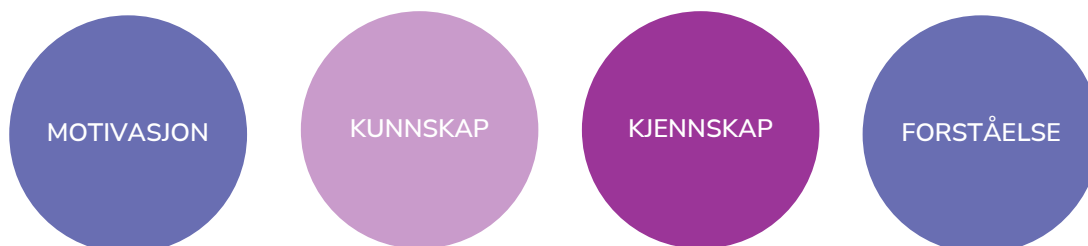
Bilde 2: Program

Manuspunkter:

- Dette er programmet for kurset. Rammen er tre timer, og vi skal ha to pauser underveis.
- I tillegg blir det noen oppgaver med tid til samtale rundt bordet.
- Vi skal starte med regler, oppgaver og ansvar for menighetsrådet, før vi går videre og snakker om arbeidet i rådet og hvordan dette skjer. Etter andre pause blir det en lokal del med informasjon om bispedømmet og prostiet. Til slutt skal vi innom lokalkirken som en del av den nasjonale folkekirken.

Formål med samlingen:

TRYGGHET I ROLLEN SOM RÅDSMEDLEM

Bilde 3: Formål med samlingen

Manuspunkter:

- Som medlem i menighetsrådet er dere valgt til ansvar og tjeneste i kirken på ditt sted.
- Vårt ønske med kurset er å bidra til god motivasjon for et viktig arbeid i Den norske kirke.
- Motivasjon henger gjerne sammen med trygghet på rolleforståelse som rådsmedlem.
- Slik trygghet styrkes gjennom:
 - Kunnskap om menighetsrådets oppgaver og rolle
 - Kjennskap til andre deler av Den norske kirke – og til viktige ressurser i arbeidet
 - Forståelse for menighetsrådets muligheter og begrensninger

1

Historie og utvikling

Bilde 4: Film om Den norske kirkes historie

Manuspunkter – innledning til film:

- Den norske kirke har lang historie – både nasjonalt og lokalt.
- Vi vil vise en kort film som peker på noen hovedtrekk fra kirkens 1000-årige historie i Norge og den historiske sammenhengen du står i – i ditt lokale menighetsråd

Filmvisning 3 minutter

Fra kirkelov til trossamfunnslov

Bilde 5: Fra kirkelov til trossamfunnslov

Manuspunkter:

- Norge har ikke lenger en statskirke, men en offentlig støttet norsk folkekirke
- Fra 1997 var soknene ikke lenger en del av kommunal forvaltning.
- I 2012 ble Grunnloven endret og Den norske kirke beskrives i § 16 som en demokratisk folkekirke.
 - § 16. Alle innbyggere i riket har fri religionsutøvelse. Den norske kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forblir Norges folkekirke og understøttes som sådan av staten.
- Prestene er ikke lenger tilsatt i staten, men i rettssubjektet Den norske kirke.
- Trossamfunnsloven erstattet kirkeloven i 2021. Her slås det bl.a. fast at soknet er Den norske kirkes grunnleggende enhet.
- Kirkemøtet som Den norske kirkes øverste representative organ fastsetter regler om ansvar og oppgaver for de ulike organer i Den norske kirke.
- Kirkerådets sekretariat og bispedømmene er selvstendige nasjonale og regionale organer i Den norske kirke.
- I Kirkeordning for Den norske kirke står de viktigste rammene for arbeidet i menighetsrådet.
- I kap. 3 i kirkeordningen står det om soknets organer og oppgavefordelingen mellom dem. Det er særlig i §§ 8-12 en finner de sentrale reglene for menighetsrådets arbeid. Dagens situasjon er

beskrevet i Håndbokas kapittel 1 og Kirkeordningen finner dere som vedlegg 3 i Håndboka.

- Selv om det har vært mange endringer de siste 25 årene er det få endringer når det gjelder oppgaver og ansvar for menighetsrådene. De som har vært med i menighetsrådet i tidligere perioder vil gjenkjenne det meste av det som gjelder i dag.

Menighetsrådets oppdrag

«Menighetsrådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i soknet»

§ 12 i Kirkeordningen

Håndboka: Kap. 3.1

Bilde 6: Menighetsrådets oppdrag

Manuspunkter:

- Menighetsrådets formålsparagraf har vært nesten uendret i 100 år, og står gjengitt i § 12 i Kirkeordningens omtale av menighetsrådets oppgaver.
- Konkret beskrives menighetens oppdrag i fem deler:
 - at Guds ord kan bli rikelig forkynt,
 - syke og døende betjent med det,
 - døpte gis trosopplæring,
 - barn og unge samlet om gode formål og
 - legemlig og åndelig nød avhjulpet.
- Oppdraget er bredt og overordnet. Opp til hvert enkelt menighetsråd å konkretisere oppdraget ut fra sine lokale forhold, prioriteringer og ressurser.
- Menighetsrådet har et overordnet virksomhetsansvar, dvs. at det har det formelle ansvaret for den virksomhet som skjer i soknets regi.
- §8 i Kirkeordningen sier:
 - Menighetsrådet treffer avgjørelser og opptre på vegne av soknet når det ikke er fastsatt i eller i medhold av kirkeordningen at myndigheten er lagt til kirkelig fellesråd eller annet organ.
- Menighetsrådet peker ut retningen og prioriteringer, og tar beslutninger på vegne av soknets organer i mange saker.
- Men det enkelte menighetsråds handlingsrom begrenses av rammer vedtatt av Kirkemøtet, Kirkerådet og av Bispedømmerådet. Vi informerer mer om disse styringsorganene i kirken seinere.

- Soknets oppgaver er beskrevet i Håndboka, kap. 3.1
- I kommuner med flere sokn har soknet to organer; menighetsråd og kirkelig fellesråd.
- Begge råd opptrer på soknets vegne. På dette kurset skal vi se mer på fordelingen av ansvar mellom disse to rådene. Og vi skal se på det særskilte ansvaret som er lagt til prestedtjenesten.

Vedtak i Kirkemøtet i 2022 og 2023

- Videreutvikle arbeidsgiverorganisering
- Samarbeid og samledelse
- Fellesløsninger og kulturbygging
- Styrke menighetsrådet

Bilde 7: Organisasjonsutvikling

Manuspunkter:

- Mange av dere som var medlemmer i menighetsråd i forrige periode, kan ha vært med på å diskutere høringsuttalelse til forslag til ny organisering i Den norske kirke.
- Kirkemøtet har i 2022 og 2023 gjort vedtak om organisering som ligger til grunn for det videre arbeidet.
- Målsettingen for organiseringsarbeidet har vært å få de ulike delene i kirkens organisasjon til å arbeide bedre sammen. Dette skal nå gjøres gjennom videreutvikling av dagens arbeidsgiverorganisering, gjennom best mulige fellesløsninger og felles kulturbygging i kirka.
- Kirkemøtet vektlegger styrking av samarbeid og samledelse til beste for lokalkirka og det oppfordres til å finne de best mulige samarbeidsløsningene lokalt.
- Klar forventning om en tettere dialog og gjennomføring av samråd mellom soknets organer og bispedømmenivået
- Menighetsrådet skal styrkes, blant annet med større delaktighet i tilsetning av prest: Fra 2024 får menighetsrådet stille med en representant i et tilsettingsråd i bispedømmet.

OPPGAVE

Hvilke erfaringer og forventninger har dere?

Bilde 8: Summeoppgave: Hvilke erfaringer og forventninger har dere?

Manuspunkter:

Samtale rundt bordene – fint om deltakerne fra det enkelte menighetsråd sitter samlet

Erfaringer og forventnings- og forventningsdeling – tidsramme 10 min

- Gjenvälgte og nye medlemmer i det enkelte menighetsråd deler motivasjon, erfaringer og forventninger til arbeid i menighetsrådet den kommende perioden.

2

Rådets oppgaver; rolle og ansvar

Bilde 9:

Manuspunkter:

- Kirkeordningens §12 sier:
 - Menighetsrådet har ansvar for at kirkelig undervisning, kirkemusikk og diakoni innarbeides og utvikles i soknet.
- Menighetsrådene vil i denne perioden bli tydelig utfordret til å arbeide med planer og strategier for menighetens samlede arbeid.
- Her er “Kirka vår” et viktig arbeidsverktøy for menighetsrådet. Dette vil vi komme tilbake til.
- I arbeidet med menighetens planer er det viktig med god dialog med fellesrådet og kirkevergen for et mest mulig realistisk bilde av ansattressurser og økonomi.
- En særlig viktig oppgave er å bidra til frivillig engasjement og frivillig innsats.
- Frivillighet er et mål i seg selv og handler ikke bare om å få flere med for å løse noen oppgaver. Det er avgjørende for en folkekirke at et mangfold av medlemmene i soknet blir inkludert og involvert i kirkens oppdrag.

I Kirkeordningen og andre regler er det videre oppgaver som må gjøres av alle

menighetsråd - uavhengig av rådernes størrelse, kapasitet og egne prioritering.

Oppgavene og ansvaret er beskrevet i Håndbokas kapittel 3.1 – og i veiledning til de enkelte punktene.

- Viktige, regelfestede oppgaver for alle menighetsråd er:
 - Fordele formål for kirkeofringene
 - Bestemme retningslinjer og satser for utleie og bruk av kirken
 - Fastsette lokal grunnordning for gudstjenester
 - Vedta plan for trosopplæring
 - Delta ved tilsetting av prest og i tilsetting andre tilsatte
 - Forberede saker til menighetsmøtet, som skal arrangeres årlig
 - Forberede og gjennomføre kirkevalg hvert fjerde år
 - Avgi regnskap, rapporter, arkiv o.l.

Noen av disse sakene er besluttet av tidligere menighetsråd, f.eks. grunnordning for gudstjenestene. Da kan dere nå i starten av periodene la dette ligge, hvis dere er fornøyd med slik det er i dag. Når dere er blitt mer kjent med arbeidet i menigheten, er det enklere å vurdere behov for endringer.

Noen saker vil dere møte ganske raskt, slik som å ta stilling til hvilke formål kirkeofringen skal gå til på de ulike gudstjenestene og hvordan dere skal håndtere ønsker om ulike julekonserter og arrangementer i kirkebygget i advent og jul.

Gjennom arbeidet med strategi og prioriteringer for det videre arbeidet i soknet, eller i samarbeid mellom flere sokn i kommunen, samarbeid innen prostiet eller mellom flere fellesråd over kommunegrensene, vil dere få oversikt over hva som er i gang og hva som allerede er planlagt – og hvor det trengs nye initiativ eller tiltak.

På de fleste områdene er det regelverk som gir retningslinjer for hvordan sakene skal håndteres. Det er f.eks. regler for bruk og utlån av kirkebygg.

Det er valgfritt for rådene om de ønsker å avgis uttalelser i nasjonale høringer fra Kirkerådet.

På alle disse områdene kan rådene kan ha ulik kultur og ulik prioritering.

PAUSE

Pause i 10 minutter

3

Rollen som rådsmedlem

Bilde 11: Hva betyr det å være medlem i et menighetsråd?

Manuspunkter:

- Hva betyr det FOR DEN ENKELTE å være medlem i et menighetsråd?
- Rollen som medlem i menighetsråd kan ha mye til felles med annen frivillig innsats.
- Men rollen som rådsmedlem er et verv dere er blitt valgt til – og har mer til felles med å sitte i et kommunestyre, eller et styre for en organisasjon eller en bedrift.
- Følgende forhold understreker betydningen av menighetsrådets arbeid:
 - Menighetsrådet er omtalt i trossamfunnsloven, og rådsarbeidet er omfattet av både offentlig og kirkelig regelverk.
 - Den norske kirke er demokratisk styrt. Som valgt rådsmedlem har du fått tillit, og du opptrer på vegne av soknet og soknets medlemmer.
 - Kirkemøtet har understreket at vervet som rådsmedlem skal anerkjennes som en kirkelig styringstjeneste
 - En styringstjeneste som sammen med ansatte ledere og medarbeidere utøver sitt ansvar til beste for soknet, bispedømmet og den norske kirke nasjonalt.

Menighetsrådet samlet som styre

- Omfattet av lover og regler
- Habilitet
- Virksomhetsansvar:
 - Rettslig
 - Økonomisk

Håndboka: kap. 2 og vedlegg 1

Bilde 12: Menighetsrådet som styre

Manuspunkter:

- «Kirkeordning for Den norske kirke» inneholder mange regler for menighetsrådets arbeid.
- Regelverket er gjengitt i siste del av Håndboka.
- Betydningen av vervet som rådsmedlem understrekes ved at det er møteplikt og stemmeplikt. Det er egne regler for fritak og permisjon, f.eks. av helsemessige grunner
- Kirkemøtet har vedtatt at rådets arbeid er omfattet av forvaltningsloven og offentlighetslov.
- Menighetsrådet har virksomhetsansvar, dette betyr bl.a. at det er menighetsrådet som er «ansvarlig arrangør» for tiltak og arrangementer i menigheten. Unntaket er bl.a. gudstjenester og kirkelige handlinger som er prestatetjenestens hovedansvar, og arrangementer i regi av lag og foreninger.
- Menighetsrådets virksomhetsansvar betyr også at det har et rettslig og økonomisk ansvar for mye av det som skjer i menigheten.
- Som folkekirke ønsker vi å vektlegge åpenhet og ryddighet saksbehandling og beslutninger.
- Reglene for habilitet i offentlig sektor gjelder også i kirka.
- Men noen saker må være lukket og omfattet av taushetsplikt. Dette for å ivareta personvern og andre avgjørende hensyn.

Ombud og representant

- Bindeledd
- Erfaring
- Kjennskap
- Habilitet

Bilde 13: Ombud og representant

Manuspunkter:

- Som medlem i menighetsrådet er dere ombud og representanter for lokalkirkas medlemmer.
- Slik er dere både bindeledd og lyttepost mellom lokalsamfunn og menighet
- Dere er valgt for å bruke egne erfaringer og kjennskap til menigheten og andre lokal forhold
- Slik kan dere bidra til å styrke interesse og engasjement for kirka – og bidra til at flere opplever dette som «sin» og «vår» kirke.
- Som rådsmedlem kan du prege samtaler og avgjørelser både i og utenfor menigheten – i for eksempel planarbeid og prioriteringer.
- Derfor viktig å alltid være bevisst mulige dobbeltroller, kjennskap, vennskap eller andre bindinger som kan ha konsekvenser for din habilitet i ulike saker

OPPGAVE

Hva skiller rollen som rådsmedlem fra rollen som frivillig?

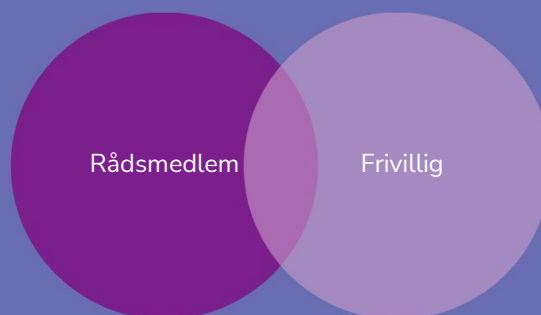
Plassér disse ordene i venndiagrammet. Sammenlign deretter med sidemannen. Forklar hvorfor du har gjort det slik. Hva er likt og hva er ulikt?

Bilde 14: praktisk oppgave for deltakerne: 10 min

Til info: formålet med denne øvelsen er at rådsmedlemmene skal reflektere rundt rollen som rådsmedlem. Det finnes ikke nødvendigvis en fasit, og mye vil variere fra menighetsråd til menighetsråd. De skal tenke alene først, før de deler med sidemannen. Det skal ikke være oppsummering i plenum.

Forberedelse: Det er fordel om hver enkelt kursdeltaker har penn og papir til å gjennomføre oppgaven, men det er også mulig å gjøre den som en "tankeøvelse" ved å se på venndiagrammet på PowerPointen.

- Redigere menighetsblad
- Avgi regnskap
- Kirkevert
- Retningslinjer for utleie av kirken
- Lede diakoniutvalg
- Organisere søndagsskole
- Forberede sakliste til menighetsrådet
- Kontakt med kommunen
- Årsmelding for menigheten
- Oversikt over kirkeofringer
- Bestemme gudstjenesteordning
- Forberede bispevisitas
- Organisere dugnad
- Gjennomføre kirkevalg
- Bake til kirkekaffe

Til info: formålet med denne øvelsen er at rådsmedlemmene skal reflektere rundt rollen som rådsmedlem. Det finnes ikke nødvendigvis en fasit, og mye vil variere fra menighetsråd til menighetsråd. De skal tenke alene først, før de deler med sidemannen. Det skal ikke være oppsummering i plenum.

Forberedelse : Det er fordel om hver enkelt kursdeltaker har penn og papir til å gjennomføre oppgaven, men det er også mulig å gjøre den som en “tankeøvelse” ved å se på venndiagrammet på PowerPointen.

Manuspunkter:

- Vi skal nå gjøre en oppgave for å diskutere litt hva som skiller rollen som frivillig fra rollen som rådsmedlem. — Og om vi opplever at det er en forskjell i det hele tatt.
- Forklar oppgaven:
- Tegn et venndiagram (to sirkler som har delvis overlapping). Skriv RÅDSMEDLEM i den ene sirkelen og FRIVILLIG i den andre.
- Oppgaven er å plassere ordne på skjermen i en av ringene eller i det overlappende feltet i mellom. Om det ikke passer noen av ringene er det lov å skrive uten for også!
- Bruk 3 minutt på å gjøre dette selv, uten å samarbeide med noen. Om du ikke rekker plassere alle er det i orden.
- Vi tar tiden, og sier i fra når det har gått tre minutter. Da skal du finne en eller to på bordet og vise hva du har skrevet. En av dere starter med å forklare hva du har tenkt og hvorfor du har gjort som du har gjort.
- Så forteller de andre det samme og dere sammenligner. Dette har dere fem minutter på.
- Totalt er det altså åtte minutter: tre minutter alene og deretter fem sammen med andre.
- Målet er ikke å bli enige, men å snakke om hvordan vi forstår oss selv

som menighetsrådsmedlemmer.

4

Arbeidet i rådet

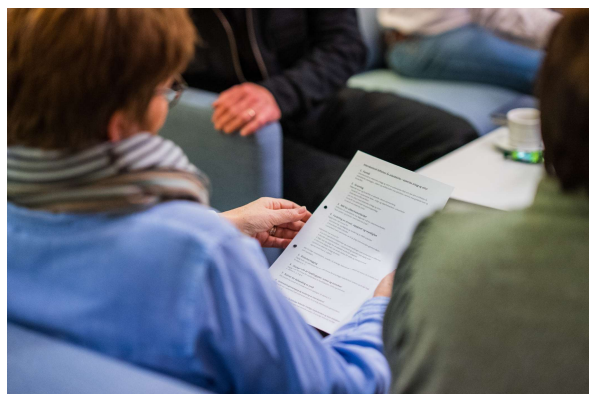
Bilde 16: Møter og saksforberedelse

Manuspunkter:

- Kirkemøtet har fastsatt egne regler for rådets arbeid; «regler om formene for menighetsrådets og kirkelig fellesråds virksomhet». Dette regelverket er gjengitt i vedlegg 1 i Håndboka og beskrevet med veiledning i kapittel 2.
- Regelverket gir klare rammer for stemmegivning, innkalling, saksliste, vedtaksførhet, avstemming, protokoll mv. Disse reglene er ikke så kompliserte, og dere oppfordres til å gjennomgå dem sammen. Felles regler som er kjent for alle gir ryddighet og forutsigbarhet.
- Kirkerådet oppfordrer alle valgte råd i Den norske kirke til å gjennomgå og vedta felles etiske retningslinjer for rådenes arbeid. Forslaget til etiske retningslinjer er tilgjengelig på rådenes ressursside på Ressursbanken.no
- Departementet har fastsatt en egen økonomiforskrift for menighetsråd og kirkelig fellesråd som bl.a. sier hvordan regnskap skal føres. Åpenhet og ryddighet er sentralt i dette arbeidet.
- Kirkemøtet har som tidligere nevnt vedtatt at rådenes arbeid er omfattet av forvaltningsloven og offentlighetslov. Det stiller krav til føring av protokoller og arkivering av saksdokumenter og vedtak som kan imøtekomme eventuelle henvendelser om innsyn i rådets arbeid.
- I starten på denne perioden anbefales at dere diskuterer hvordan dere vil arbeide, møtekultur, etiske retningslinjer, møtehyppighet, fordeling av oppgaver mv. Når dere har fått mer erfaring kan dere evaluere arbeidet i rådet og foreta justeringer.

Delegering og utvalg

- Administrativ bistand?
- Fullmakter
- Arbeidsutvalg
- Underutvalg

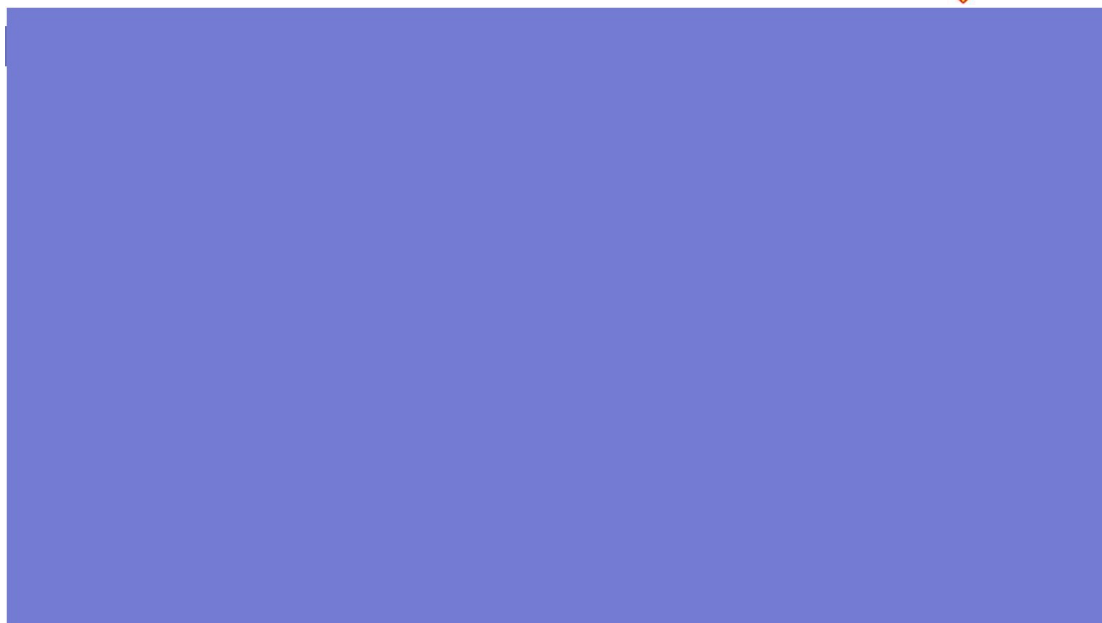
Bilde 17: Delegering og utvalg

Manuspunkter:

- Det er stor variasjon mellom menighetsrådene når det gjelder administrative ressurser for rådets møte og øvrige arbeid.
- Noen fordeler det meste seg imellom på frivillig basis, andre har ansatte som utfører enkelte oppgaver for rådet, f.eks. regnskapsføring. Andre har en stillingsressurs som daglig leder, saksbehandler e.l. som er rådets sekretær under møtene og som følger opp sakene etter møtene.
- Det bør tidlig avklares hvilke rutiner som gjelder og hva slags administrativ og ledelsesmessig bistand rådet kan forvente.
- Omfang og organisering av administrativ bistand avgjøres av kirkelig fellesråd
- Hvis alt skal avgjøres i samlet råd risikerer dere å drukne i detaljer og rådet blir en propp i menighetens arbeid. Det er derfor nødvendig med delegering av oppgaver for sikre at enkeltsaker blir håndtert løpende
- Det avgjørende er at viktige saker som tydeliggjør prioriteringer, overordna tekning og profil blir gjort av rådet samlet. Her må det gjøres avveininger over hvor mye som skal delegeres, og til hvem det skal delegeres til.
- NB! Rådets rettslige og økonomiske ansvar blir ikke delegert bort fra rådet. Dere er ansvarlig for alle forhold som er delegert.

- Det er ulik praksis om en skal ha et arbeidsutvalg med fullmakter, hvilke – og hvor omfattende fullmakter som bør delegeres til rådets leder, om – og i tilfelle hva - dere kan delegere til utvalg eller til ansatte.
- Delegering av arbeid til egne underutvalg kan for eksempel være utvalg for:
 - Diakoni
 - Trosopplæring
 - Kirkemusikk/kultur
 - Utvalg for spesielle prosjekter, tiltak og arrangementer
- Kanskje kan det være lurt å videreføre tidligere praksis en periode, og at dere tar en skikkelig gjennomgang av organisering av arbeidet og delegasjon når dere har fått litt erfaring?
- Dere kan når som helst endre på organiseringen av eget arbeid og hvilke fullmakter dere gir til andre.

Bruk av tilsatte i utvalg avklares med kirkeverge/daglig leder

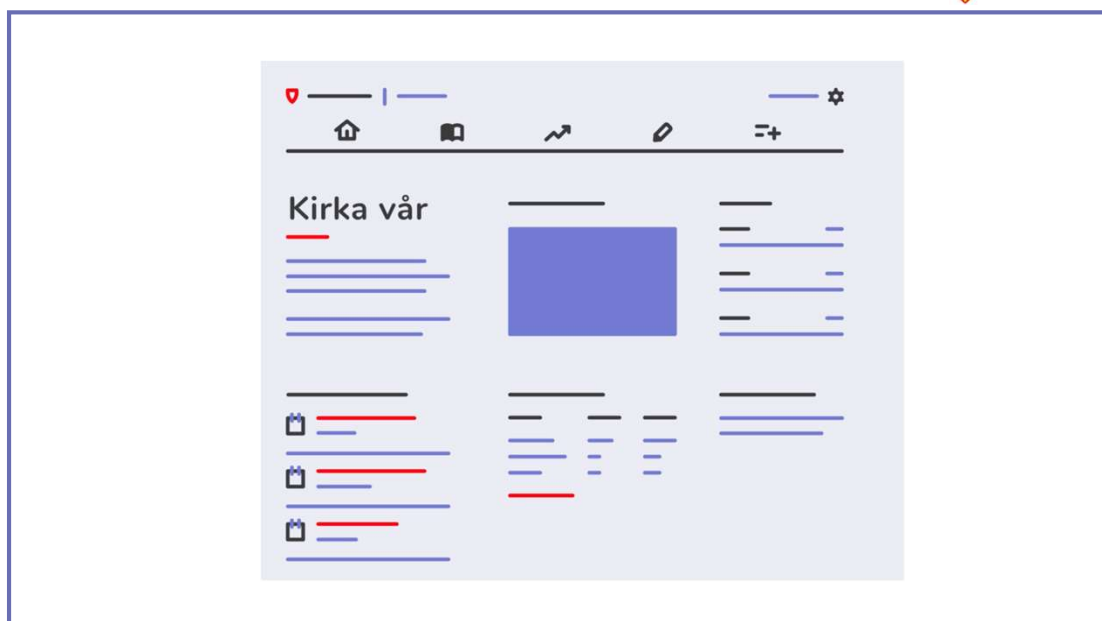

Bilde 18: Introfilmen om «Kirka vår» vises her

Manuspunkter - før filmen:

- Plan og strategiarbeid er en sentral oppgave for menighetsrådet.
- Kirkerådet har derfor laget et verktøy for å hjelpe menighetsrådene i å utarbeide gode planer. Vi skal se på en informasjonsfilm om dette verktøyet som heter «Kirka vår»

Filmvisning 3 minutter.

Bilde 19: Etter filmen

Manuspunkter:

- KM-vedtaket fra 2022 er videreført og understreker at alle ansatte som arbeider i soknet er forpliktet på menighetsrådets planer.
- Noen viktige forutsetninger for menighetsrådets planarbeid:
 - Arbeidet med «Kirka vår» må sees i sammenheng med kirkemøtets vedtatte rammeplaner for kirkelig undervisning og læring i menighetene, for diakoni og for kirkemusikk.
 - De fleste ansatte i menigheten er ansatt i fellesrådet.
- Realistisk planarbeid og god oppfølging forutsetter derfor god dialog mellom menighetsråd, fellesråd og ansatte.
- Vi kommer tilbake til Fellesrådets roller og ansvar – og samspillet mellom menighetsråd og fellesråd.

Men nå ønsker vi å høre fra rådsmedlemmer som har erfaring med bruk av verktøyet «Kirka vår» Vi tar 5 minutter og hører litt om muligheter og eventuelle utfordringer. NB! 5 minutter.

5

Sammen for soknet

Bilde 20: Prestens rolle i rådet

Manuspunkter:

- Soknepresten leder prestedtjenesten i soknet
- Prest er medlem av alle rådsorganer i Den norske kirke.
- I tråd med den såkalte samvirkemodellen i Den norske kirke, hvor de valgte rådene og prestedtjenestene sammen ivaretar et helhetlig ansvar for kirkens virksomhet, er det prestens rolle å sikre:
 - Teologisk kompetanse i rådet
 - Samordning av prestedtjenesten med rådets strategi, planer og prioriteringer
- Slik samordning er avgjørende for godt planarbeid og god oppfølging av menighetsrådets vedtak om f.eks plan for trosopplæring og lokal grunnordning for gudstjenestene.
- På andre områder opptrer presten i tråd med menighetsrådets planer og vedtak.
- Ikke ansattrepresentant

Håndboka kapittel: 3.2, 6, 7 og 8.1

Bilde 21: Kirkelig fellesråd

Manuspunkter:

- Fellesrådet opptrer på vegne av soknet – og av alle sokn innen kommunen/kommunene
- Viktigste oppgaver:

Økonomi:

- Forvalte felles økonomi for soknene i kommunen eller kommunene innenfor fellesrådets ansvarsområde
- Ivareta løpende styringsdialog med kommunen/kommunene om kommunale midler til drift, vedlikehold, stillinger og aktiviteter
- Forvalter nasjonale tilskudd fra Kirkemøtet og bispedømmet til undervisning, diakoni og kirkemusikk.
- Forvalter også midler som menighetene stiller til disposisjon eller overlater til kirkelig fellesråd, som gaver og arv til kirkebygg, orgel og stillinger. Les mer om økonomiforvaltning i kapittel 7 og forholdet til kommunen i kapittel 8 i håndboka

Arbeidsgiveransvar:

- For alle som lønnes over fellesrådsbudsjettet, det vil si de fleste ansatte i

soknet, bortsett fra prestene, og ansvar for arbeidsmiljø. Se kapittel 6 i håndboka.

- Organisering med felles ordninger, mål og planer for arbeidet i soknene under fellesrådets ansvar
- Administrativ hjelp til prostene når Kirkemøtet stiller midler til disposisjon
- Samordning av planer:
- Fellesrådet har et helhetlig ansvar for styring av offentlige midler og ansattressurser i soknene. Kirkeordningen sier derfor at fellesrådet skal utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomhet i kommunen. En slik samlet plan skal bygge på planarbeidet i menighetsrådene.

Kirkebygg og gravplass:

- Bygging, drift, vedlikehold og forvaltning av kirker og gravplasser
- Skaffe og drive kirkekontor (inkludert prestekontor)
- Skaffe lokale, utstyr og materiell til konfirmasjonsundervisninga

Kontakt med kommunen

- Kommunene finansierer investeringer og drift av kirkebygg og gravplasser, samt ulike stillinger og kirkelig aktivitet i Fellesrådet.
- Svært viktig for fellesråd og kirkeverge med god, løpende dialog med kommunen - både valgte kommunepolitikere og kommunal administrasjon

Bilde 22: Forholdet mellom menighetsråd og fellesråd

Manuspunkter:

- Tre viktige områder som viser behovet for tett og god dialog mellom menighetsråd og fellesråd i kommuner med mer enn ett sokn:
 - Menighetsrådet har virksomhetsansvar for arbeidet i soknet, mens fellesrådet har arbeidsgiveransvaret for de tilsatte, bortsett fra prestene
 - Menighetsrådet har ansvar for bruk og eventuell utleie av kirkebygg, mens fellesrådet har ansvar for investeringer, drift og vedlikehold av kirkebygg
 - Menighetsrådet har ansvar for plan og strategiarbeid i soknet, mens fellesrådet har ansvar for plan og budsjettarbeid for ansatte, kirkebygg og gravplasser innen kommunen/kommunene.
- Både menighetsråd og fellesråd opptrer på vegne av soknet
- Rådene er tillagt hver sine oppgaver og ansvar, og står ikke i et over- eller underordnet forhold til hverandre
- Nødvendig med tett kontakt, involvering og god samordning mellom menighetsråd og fellesråd. Dette skjer bl.a. ved;
 - Medlemmene i fellesrådet er valgt fra menighetsrådene
 - Drøfting i menighetsrådet av saker som behandles i fellesrådet
 - Planvedtak mv i menighetsrådet vil være sentrale for fellesrådets prioriteringer og arbeidsgiverpolitikk
- Menighetsrådene kan bruke fellesrådet som et samarbeidsorgan og -

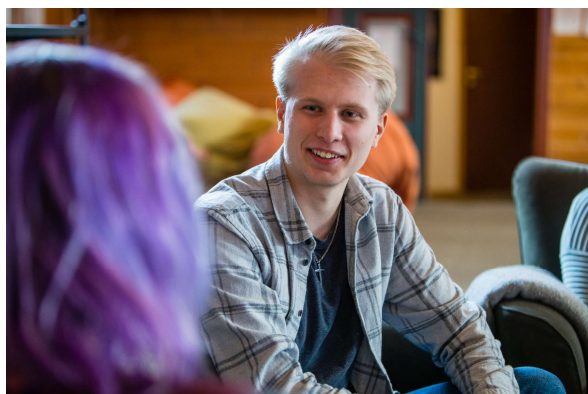
samarbeidsnivå for prosjekter og tiltak.

- To eksempler:
 - Menighetsrådet vedtar plan for trosopplæring og kirkelig undervisning, mens fellesrådet vedtar budsjett for trosopplæring, tilsetter, og utvikler en arbeidsgiverpolitikk og organisering av arbeidet som underbygger det som er vedtatt av menighetsrådene
 - Det kan være ulike krav til fellesrådets forvaltning, drift og investeringer i et kirkebygg avhengig av menighetens ønsker om at det skal tilrettelegges for turisme, for konserter eller for barne- og ungdomsarbeid.

Menighetsrådet og de ansatte

- Plan og strategi
- Ikke styringsrett
- Viktigste ressurs

Håndboka kapittel: 6

Bilde 23: Menighetsrådet og de ansatte

Manuspunkter:

- Menighetsrådet gjør retningsgivende vedtak for de ansattes arbeid i soknet, men har ikke styringsrett over de tilsatte. Bortsett fra evt egne tilsatte.
- Ansatte er viktige ressurspersoner for menighetsrådets plan- og strategiarbeid.
- Viktig med god dialog mellom menighetsråd og ansatte.
- Kirkeordningen anbefaler menighetsrådet å invitere ansatte til drøftinger minst en gang årlig
- Viktig med god dialog med kirkeverge om stillingsinnhold, ressursbruk og prioritering
- Eksempel på mulig utfordring i forholdet til fellesrådet som arbeidsgiver: MR kan ønske at tilsatte deltar på arrangementer, leirer og tiltak, men det er arbeidsgiver som gir rammer for de tilsattes deltagelse, ivaretar medbestemmelse mv
- Kirkelig tilsatte har arbeidstid og rett på tillegg for arbeid på kveld, helg, høytid. Omfanget av uregelmessig arbeid styres av arbeidsgiver.
- Godt plan- og strategiarbeid i menighetsrådet forutsetter god dialog og gode rutiner med fellesråd og kirkeverge om stillingsinnhold, ressursbruk og prioritering
- Menighetsrådet har et ansvar for å bidra til godt arbeidsmiljø for stab og frivillige.
- Menighetsrådet må vise særlig hensyn i personalsaker og unngå å eskalere spenninger ved eventuelle konflikter. Taushetsplikt gjør at menighetsråd ikke kan få all informasjon eller bli involvert i personalsaker. Ryddighet og

respekt for spilleregler i arbeidslivet blir særlig viktig i slike saker.

PAUSE

Pause i 20 minutter.

6

Bispedømmeråd, biskop og prost

Bilde 25: Bispedømmeråd, biskop og prost

BISPEDØMMERÅDET

Manuspunkter:

- Bispedømmerådet følger opp nasjonale vedtak fra Kirkemøtet og Kirkerådet
- Vedtar også egne satsninger og prioriteringer innenfor de nasjonale strategiske målene for Den norske kirke
- Bispedømmerådets administrasjon og fagpersoner er ansatt i rettssubjektet Den norske kirke, som ressurs for biskopen, det valgte bispedømmerådet og for menighetene.
- Fagansvarlige gir kurs og råd til menighetene
- Rådet forvalter stillingstilskudd til trosopplæring og diakoni
- Kirkemøtets organiseringsvedtak i 2022 og 2023 forventer styrket dialog mellom bispedømmeråd og menighetsråd og kirkelig fellesråd
- Ny ordning med menighetsråd representert i tilsettingsutvalg for prester – trer i kraft fra 1. januar 2024.
- Kirkemøtevedtakene i 2022 og 2023 forutsetter at bispedømmerådene skal styrkes som strategiske organ i Den norske kirke

BISKOP

Manuspunkter:

- Biskopen fører tilsyn med rådene, lokal ledelse og tilsatte
- Tjenesteordning for biskoper: § 1: Biskopen skal gjennom forkynnelse og sakramentsforvaltning ta vare på den apostoliske lære etter Guds ord og vår kirkes bekjennelse, fremme og bevare enheten i Guds kirke og rettlede og oppmuntre bispedømmets menigheter, kirkelig tilsatte og øvrige medarbeidere
- Fører tilsyn over både råd, frivillige, tilsatte og kirkebygg
- Ulike måter biskopen fører tilsyn med menighetene;
 - Visiterer soknene i bispedømmet
 - Godkjenner endringer i kirkebygg
- Biskopen vigsler prester, diakoner, kateketer og kantorer til kirkelig tjeneste
- Biskopen leder prestatjenesten i bispedømmet med prosten som leder i hvert prosti.
- Biskopen beslutter hvor mange gudstjenester som skal avholdes i den enkelte kirke

PROST OG
PROSTIET

Prost og prostiet

- Prost i prostiet
- Samarbeid i fellesråd eller prosti

Håndboka kapittel: 3.3 og 6.18

Bilde 26: Prost og prosti

Manuspunkter:

- Tjenesteordningen for proster definerer prostens lederansvar for prestene i prostiet
- Prosten har i sin tjenesteordning å være bindeledd og bidra til samarbeid mellom bispedømmerådet og soknets organer
- Ref tjenesteordningen §§ 2,3 og 6:
 - § 2. Prosten er forpliktet på de mål og strategier som er fastsatt for virksomheten i Den norske kirke og i vedkommende bispedømme og skal støtte opp om tiltak som fremmer disse.
 - § 3. Prosten skal i samvirke med kirkelige råd og utvalg bidra til et godt arbeidsmiljø, samarbeid og åndelig fellesskap innen de kirkelige arbeidslag i prostiet og bistå ansatte og kirkelige organer med faglig veiledning, råd og støtte.
 - § 6. Prosten skal sørge for den nødvendige samordning mellom prestedtjenesten og de kirkelige rådenes virksomhet.
- Prost eller annen prest er medlem av de kirkelig fellesråd i prostiet
- Prostiet er et geografisk forvaltningsområde for prestedtjenesten i flere sokn
- Mange sokn samarbeider om ulike typer arbeid og arrangementer både innen fellesråd og i prostiet

LOKAL DEL

Lokal del: Om bispedømmet og prostiet – lages lokalt – tidsramme max 20 min
Formål: Vise prioritert arbeid, samarbeidsområder og hvem som arbeider med hva på BD-kontoret?

7

Lokalt i det nasjonale

Bilde 28: Kirkemøtet og Kirkerådet

Manuspunkter:

Kirkemøtet:

- 11 bispedømmeråd utgjør samlet Kirkemøtet som Den norske kirkes øverste representative organ
- Fatter vedtak for hele trossamfunnet:
 - Tekstrekker og salmebok.
 - Planer for diakoni, trosopplæring og kirkemusikk som er retningsgivende for arbeidet i menighetene og for ansatte som jobber med diakoni, undervisning og kirkemusikk.
 - Regler for kirkelige handlinger som dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd
 - Strategiske hovedmål for Den norske kirke. Den siste strategiplanen gjelder perioden 2022 – 2029 og er førende for lokale strategier og planer.
 - Mer detaljerte strategier og handlingsplaner på områder som rekruttering, klima og kulturarv
- Ansvar for å forvalte og rapportere på 2 milliarder i årlig tilskudd fra staten
- Øverste arbeidsgivermyndighet for prestene
- NB! Kirkemøtet kan ikke treffe vedtak eller gi instruks i enkeltsaker som

soknets organer skal avgjøre Eksempel: Arbeidsgiveroppgaver som er lagt til soknets organer: Kirkelig fellesråd eller menighetsråd

Kirkerådet:

- Leder kirkens arbeid på nasjonalt nivå
- Velges hvert fjerde år
- De bispedømmerådene som er valgt høsten 2023 utgjør i april 2024 det nye Kirkemøtet, som igjen velger Kirkerådet for perioden 2024 – 2028
- Kirkerådet er trossamfunnets styre mellom de årlige kirkemøtene
- Forbereder og gjennomfører høringer
- Vedtar utvikling av fellesløsninger

Kirkemøtet velger også medlemmer til:

- Samisk kirkeråd - som har ansvar for å fremme, verne og samordne samisk kirkeliv i hele Den norske kirke.
- Mellomkirkelig råd - som er Den norske kirkes fagråd for økumenisk og internasjonalt samarbeid.

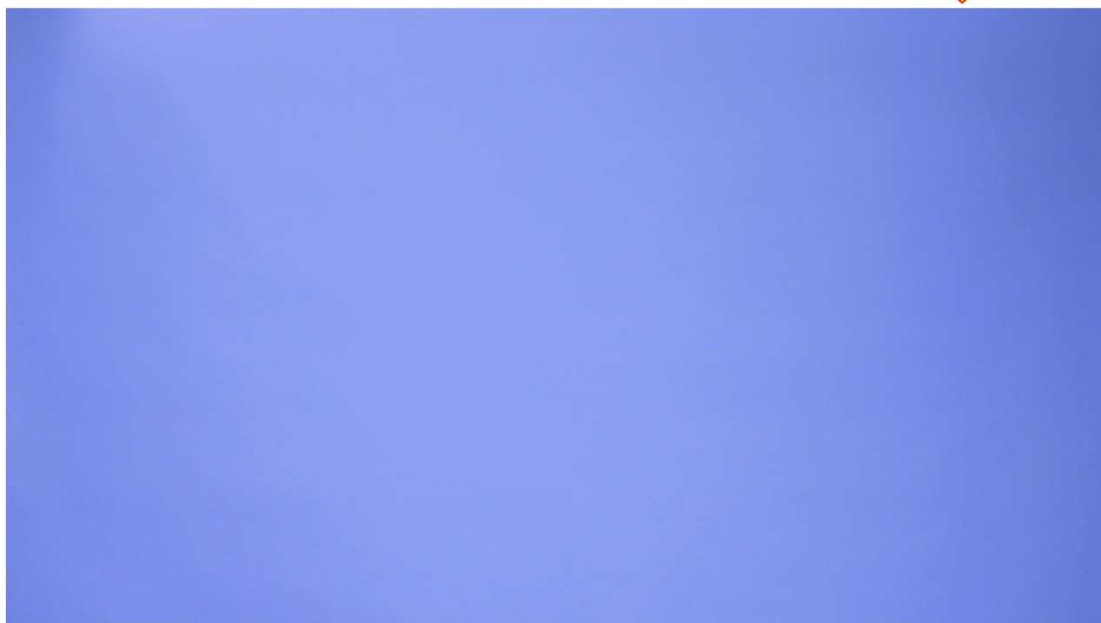
Den norske kirkes strategi for 2022–2029	 Kirken åpner rom for tro	 Kirken er der livet leves	 Kirken er mer for flere
 Kirken for den enkelte	Forkynner evangeliet til mennesker gjennom hele livet	Styrker kirken som kulturarena og forvalter av kulturarv for alle generasjoner	Gir tilhørighet og skaper gode møteplasser og fellesskap fysisk og digitalt
 Kirken i samfunnet	Fremmer verdier som utfordrer og som bygger et godt samfunn for alle	Bidrar til å virkeliggjøre bærekraftsmålene – lokalt, nasjonalt og globalt	Motvirker utenforskap og utforsker nye måter å være kirke på
 Kirken som organisasjon	Styrker gjennom sin organisering en levende og nærværende folkekirke	Samhandler med organisasjonslivet, andre tros- og kirkesamfunn, offentlige, private og ideelle aktører	Skaper en mangfoldig, rekrutterende og inkluderende arbeidsplass og frivillighetsarena

DEL 7: Lokalt i det nasjonale

Bilde 29: Strategiplan for Den norske kirke

Manuspunkter:

- Dette er en overordnet strategi for hele trossamfunnet for årene 2022–2029.
- Alle nivåer i kirken er utfordret til å jobbe med hva strategien betyr for eget arbeid.
- I «Kirka vår – samlet plan for arbeidet i soknet» finnes metoder for hvordan man kan jobbe med sammenhengen mellom strategien og menighetens aktiviteter.

Bilde 30: Film: Kirke i et mangfoldig samfunn

Manuspunkter:

- Den norske kirke representerer et mangfold både geografisk, kulturelt og når det gjelder aktiviteter.
- Denne filmen gir et overordnet blikk på kirken i dag og de utfordringene kirken står i.
- Filmen peker også på noen områder der vi har mulighet for å være en levende og aktiv kirke.

(Filmvisning 3 minutter)

- Stikkord i filmen:
 - Norges største medlemsorganisasjon
 - Møter folk i alle livsfaser, i sorg og glede
 - Samfunnsaktør i bred kontakt med andre
 - Bevarer og tilgjengeliggjør kirkebygget som kulturarv
 - Engasjert i aktuelle samfunnsspørsmål
 - Del i en verdensvid kirke
 - Skaper rom for tro gjennom et mangfold av tilbud, aktiviteter og møteplasser.

OPPGAVE

Hva vil dere?

Bilde 31: Spørsmål til salen: Hva vil dere?

Tidsramme 10 min

Manuspunkter:

- Det er innenfor dette store bildet dere skal nå skal være med å utvikle kirka videre i deres lokalsamfunn.
- Hva sitter dere igjen med av tanker om eget arbeid videre?
- Hva blir det viktigste for dere å ta tak i og å engasjere dere i?

Ressurser i arbeidet

Ressurser

Ressurser i arbeidet.

Takk!

– Velsignet tjeneste i kirken

DEN NORSKE KIRKE

Bilde 32: Takk og velsignelse
Tidsramme 3 min.

Evaluering

Skann QR-koden
og bruk to minutter
på evaluering av kurset

DEN NORSKE KIRKE

Evaluering:

Dersom det er tid: Be deltakerne skanne QR-koden med mobilen sin og bruke to minutter på å fylle ut en evaluering av menighetsrådskurset.

Det er også mulig å gjennomføre evalueringen i etterkant, da kan de gå til kurs-siden på ressursbanken.no/radsmedlem.